Lietas arhīva Nr. A42-00501-23/15
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:0116.A420242022.3.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023. gada 16. janvārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Agnese Patmalniece,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktiskās rīcības, Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā labojot datus par būvju ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs A/ (šķūnis), /kadastra numurs B/ (šķūnis), /kadastra numurs C/ (saimniecības ēka) un /kadastra numurs D/ (šķūnis) piederības statusu no piederības statusa „pieder zemes īpašniekam" uz piederības statusu „piederība nav noskaidrota", atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts zemes dienesta (turpmāk – dienests) Latgales reģionālā pārvalde ar 2022. gada 1. februāra vēstuli Nr. 2?13-L/151 informēja pieteicēju par 2022. gada 1. februārī veikto datu labošanu Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (turpmāk – Kadastra informācijas sistēma), izslēdzot no nekustamā īpašuma /adrese/ (kadastra apzīmējums /kadastra numurs E/; turpmāk – nekustamais īpašums), sastāva, būves ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs A/ (šķūnis), /kadastra numurs B/ (šķūnis), /kadastra numurs C/ (saimniecības ēka) un /kadastra numurs D/ (šķūnis) (turpmāk kopā – būves) sakarā ar to, ka dienesta rīcībā nav būvju piederību apliecinošu dokumentu.

Nepiekrītot dienesta Latgales reģionālās pārvaldes rīcībai, pieteicēja to apstrīdēja.

[2] Ar dienesta 2022. gada 12. maija lēmumu Nr. 2-10/6 dienesta Latgales reģionālās nodaļas rīcība atzīta par tiesisku. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Ieraksti namīpašuma kartītē nesatur informāciju par dokumentiem, kas apliecina īpašuma tiesības uz nekustamajā īpašumā esošo dzīvojamo māju (kadastra apzīmējums /kadastra numurs F/) un būvēm. Turklāt namīpašuma kartīte (tehniskās inventarizācijas dokumenti) pati par sevi, ja to neapliecina kāds no likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 17. pantā minētajiem dokumentiem, nav uzskatāma par dokumentu, kas apliecina būvju tiesisku iegūšanu.

[2.2] Dienestā arhīvā ir Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2010. gada 11. augusta izziņa Nr. 9-3/R-780, kurā norādīts, ka Jēkabpils rajona Sēlpils padomes saimniecību uzskaites kartiņā par 1991-1995. gadu ir ziņas, ka nekustamajā īpašumā uz 1992. gadu ir reģistrēta /pers. D/ (pieteicējas mātes māsa) un /pers. E/ (pieteicējas māte), kuru kolhoznieku saimniecības personīgā īpašumā uzskaitīta dzīvojamā māja. Ievērojot minēto, minētā izziņa atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 17. panta 8. punktam ir uzskatāma par īpašuma tiesības pierādošu dokumentu tikai uz dzīvojamo māju, bet ne uz būvēm.

[2.3] Jēkabpils rajona tiesas 1995. gada 4. septembra spriedums lietā Nr. 2-211 (turpmāk – tiesas spriedums) pats par sevi nevar tikt vērtēts kā būvju tiesisku iegūšanu apliecinošs dokuments, jo atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 21. pantam, ja fiziskā persona ēkas (būves) ieguvusi pēc 1993. gada 4. aprīļa darījuma rezultātā vai mantošanas ceļā, tās zemesgrāmatā ierakstāmas uz šīs personas vārda ar nosacījumu, ka nostiprinājuma lūdzējs iesniedz pierādījumus par to, ka atsavinātājs vai mantojuma atstājējs bijis šo ēku (būvju) īpašnieks. Turklāt tiesas spriedumā ir atrunāta vienīgi dzīvojamā māja, bet pārējās saimniecības ēkas nav konkretizētas.

[2.4] Dienests ir tiesīgs aktualizēt datus Kadastra informācijas sistēmā tikai pēc ierosinātāja iesnieguma un tam pievienoto dokumentu saņemšanas, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos pēc ziņu saņemšanas no vietējās pašvaldības, valsts institūcijas vai valsts kapitālsabiedrības. Līdz ar to, lai dienests būtu tiesīgs Kadastra informācijas sistēmā reģistrēt pieteicēju kā būvju tiesisko valdītāju, pieteicējai ir jāierosina kadastra datu aktualizācija, iesniedzot tiesisku iegūšanu apliecinošus dokumentus, kas pierāda pieteicējas īpašuma tiesības uz būvēm. Savukārt, lai pieteicēju reģistrētu kā dzīvojamās mājas tiesisko valdītāju 1/1 domājamās daļas apjomā, pieteicējai ir jāierosina kadastra datu aktualizācija un jāiesniedz dokumenti, kas pierāda viņas tiesības uz dzīvojamās mājas atlikušo 1/2 domājamo daļu, kas šobrīd Kadastra informācijas sistēmā reģistrēta /pers. D/ tiesiskajā valdījumā, ja minētā mājas daļa mantota no /pers. D/.

[3] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt par prettiesisku dienesta rīcību, Kadastra informācijas sistēmā labojot datus par būvju ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs A/ (šķūnis), /kadastra numurs B/ (šķūnis), /kadastra numurs C/ (saimniecības ēka) un /kadastra numurs D/ (šķūnis) piederības statusu no piederības statusa „pieder zemes īpašniekam" uz piederības statusu „piederība nav noskaidrota". Pieteikumā norādīts, ka, vēršoties dienestā, pieteicējas pilnvarotā pārstāve neuzdeva dienestam jautājumu par 1993.?1994. gadā reģistrētās nekustamā īpašuma īpašnieces īpašuma tiesību apliecinošu dokumentu esību. Vienlaikus nekustamais īpašums pilnībā piederēja pieteicējas mātei un pēc pieteicējas mātes nāves pieteicēja to mantoja. Ēku kompleksa piederība pieteicējas mātei kā mantojuma atstājējai ir pierādīta ar tiesas spriedumu. Nekustamā īpašuma vērtēšanas biroja ēku un izbūvju tehniskajā pasē ir vērtēts un aprakstīts viss nekustamā īpašuma ēku un būvju komplekss kā vienots objekts un dzīvojamā māja ir viena no šī kompleksa sastāvdaļām. Tā kā tiesas sprieduma taisīšanas laikā kadastra numuri ēkām vēl nebija piešķirti, tiesa pēc inventarizācijas lietas varēja norādīt tikai saimniecības ēku skaitu.

[4] Tiesā saņemtajos rakstveida paskaidrojumos dienests norāda, ka pieteikums ir noraidāms, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norādīts, ka dienestam Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 93. pantā ir noteikts pienākums labot kļūdainos kadastra datus Kadastra informācijas sistēmā, ja dienests konstatējis kadastra datu neatbilstību dokumentiem, uz kuru pamata kadastra dati reģistrēti vai aktualizēti. Minētā norma neparedz iestādes rīcības brīvību. Kļūda Kadastra informācijas sistēmā reģistrētajos datos var tikt konstatēta, tai skaitā, izvērtējot arī kādas personas informācijas pieprasījumu. Tāpat no pieteicējas pieteikuma satura konstatējams, ka starp pieteicēju un /pers. G/ pastāv civiltiesisks strīds par būvju piederību. Ņemot vērā minēto, šādā situācijā pieteicējai lietderīgāk būtu vispirms civiltiesiskā kārtībā tiesā atrisināt minēto strīdu un, ja pieteicējai ar vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedumu tiktu atzītas īpašuma tiesības uz būvēm, pieteicējas ierosinājums ar tam pievienotu tiesas spriedumu dienestam būtu tiesisks pamats aktualizēt būvju piederības datus Kadastra informācijas sistēmā atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17. panta 6. punktam.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Minētā panta ceturtā daļa cita starpā noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs.

Ņemot vērā, ka pieteicēja nav lūgusi lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, kā arī to, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmajai un ceturtajai daļai lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku argumentiem un apsvērumiem, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 93. pants noteic, ja dienests konstatējis kadastra datu neatbilstību dokumentiem, uz kuru pamata kadastra dati reģistrēti vai aktualizēti, tas normatīvajos aktos noteiktajā termiņā izlabo kļūdainos kadastra datus, tos aktualizējot, un sedz ar to saistītos izdevumus.

Normas mērķis ir noteikt dienestam pienākumu bez maksas labot dienesta pieļautās kļūdas kadastra datu reģistrācijā vai aktualizācijā kadastra informācijas sistēmā no dienesta rīcībā esošajiem dokumentiem. Lai dienestam būtu pamats labot kļūdainos kadastra datus, tam jākonstatē kadastra datu neatbilstība dokumentiem, uz kuru pamata tie reģistrēti vai aktualizēti (*Senāta 2021. gada 9. jūnija spriedums lietā Nr. SKA-230/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0609.A420140818.8.S) 8. punkts*).

Līdz ar to lietā noskaidrojams, vai dienests pamatoti konstatējis kadastra datu neatbilstību dienesta rīcībā esošajiem dokumentiem, labojot datus par būvju piederības statusu no piederības statusa „pieder zemes īpašniekam" uz piederības statusu „piederība nav noskaidrota".

[8] Dokumenti, kas apliecina būves vai telpu grupas tiesisku iegūšanu un kas var būt par pamatu būves vai telpu grupas ierakstīšanai zemesgrāmatā, ir noteikti likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17. pantā. Atbilstoši minētā panta 17. panta 8. punktam ēkas (būves) ierakstāmas zemesgrāmatā, pamatojoties uz izrakstu no saimniecības grāmatas vai saimniecību uzskaites kartītes, ko izsniedzis valsts arhīvs vai pašvaldība un kas apliecina ēku (būvju) iegūšanu sakarā ar likumā noteiktajām mantiskajām attiecībām kolhoznieku sētā.

Lietas materiālos ir Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2010. gada 11. augusta izziņa Nr. 9?3/R-789, kurā norādīts, ka Sēlpils pagasta saimniecību uzskaites kartiņā par 1991.?1995. gadu ir ziņas, ka nekustamajā īpašumā uz 1992. gadu ir reģistrētas /pers. D/ (pieteicējas mātes māsa) un /pers. E/ (pieteicējas māte), kuru kolhoznieku saimniecības personīgā īpašumā uzskaitīta dzīvojamā māja. Tāpat lietas materiālos ir arī nekustamā īpašuma namīpašuma kartīte ar 1986. gada 4. decembra, 1995. gada 15. maija un 1997. gada 3. februāra ierakstiem, taču nevienā no tiem nav norādīti citi dokumenti, kas pamatotu pieteicējas mātes un pieteicējas mātes māsas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu.

Ievērojot minēto, tiesa secina, ka tā kā dienesta rīcībā ir tikai dzīvojamās mājas tiesisku iegūšanu apliecinošs dokuments atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17. panta 8. punktam, proti, Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2010. gada 11. augusta izziņa Nr. 9?3/R-789, dienests pamatoti konstatējis kadastra datu neatbilstību dokumentiem, labojot datus par būvju piederības statusu no piederības statusa „pieder zemes īpašniekam" uz piederības statusu „piederība nav noskaidrota".

[9] Pieteicēja norāda, ka nekustamā īpašuma, tostarp būvju, piederība pieteicējas mātei kā mantojuma atstājējai ir pierādīta ar tiesas spriedumu.

Tiesa konstatē, ka ar tiesas spriedumu pieteicēja apstiprināta mantošanās tiesībās uz 1994. gada 11. februārī mirušās pieteicējas mātes atstāto mantojumu. Sprieduma konstatējošajā daļā norādīts, ka ar /pers. E/ nāvi atklājās mantojums uz viņas mantu, tai skaitā, uz privatizācijas sertifikātiem un pusi no nekustamā īpašuma, kas sastāv no 6 saimniecības ēkām (neidentificējamām) un 1 dzīvojamās ēkas, ko /pers. E/ un /pers. D/ mantoja kā kolhoza sētas locekles pēc tēva nāves 1957. gadā (Sēlpils pagasta padomes 1995. gada 2. jūnija izziņa Nr. 206).

Vienlaikus tiesa norāda, ka minētais tiesas spriedums pats par sevi nav vērtējams kā būvju tiesisku iegūšanu apliecinošs dokuments. Proti, atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 21. panta pirmajam teikumam, ja fiziskā persona ēkas (būves) ieguvusi pēc 1993. gada 4. aprīļa darījuma rezultātā vai mantošanas ceļā, tās zemesgrāmatā ierakstāmas uz šīs personas vārda ar nosacījumu, ka nostiprinājuma lūdzējs iesniedz pierādījumus par to, ka atsavinātājs vai mantojuma atstājējs bijis šo ēku (būvju) īpašnieks.

Kā iepriekš konstatēts, lietā kā mantojuma atstājējas /pers. E/ īpašuma tiesību iegūšanu apliecinošs dokuments ir vienīgi Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2010. gada 11. augusta izziņa Nr. 9-3/R-789, kas apliecina mantojuma atstājējas /pers. E/ īpašuma tiesības tikai uz dzīvojamo māju. Pieteicēja nav iesniegusi citus pierādījumus (izņemot tiesas spriedumu, kas pats par sevi ir uzskatāms vienīgi kā pierādījums pieteicējas apstiprināšanai mantojuma tiesībās), kas atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 21. panta pirmajam teikumam apliecinātu pieteicējas mātes kā mantojuma atstājējas īpašuma tiesības uz visu nekustamo īpašumu (tostarp, būvēm).

Līdz ar to ir noraidāms pieteicējas arguments, ka tiesas spriedums ir uzskatāms par būvju tiesisku iegūšanu apliecinošu dokumentu.

[10] Vienlaikus tiesa paskaidro, ka kārtību, kādā Kadastra informācijas sistēmā tiek reģistrēts un aktualizēts kadastra objekts nosaka Ministru kabineta 2012. gada 10. aprīļa noteikumi Nr. 263 „Kadastra objekta reģistrācijas un kadastra datu aktualizācijas noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 263). Noteikumu Nr. 263 2. punktā noteikts, ka kadastra objekta reģistrāciju vai kadastra datu aktualizāciju ierosina Kadastra likuma 24. pantā minētā persona, pievienojot normatīvajos aktos noteiktos dokumentus (Noteikumu Nr. 263 29.1. apakšpunkts). Kadastra likuma 24. pantā sniegts to personu uzskaitījums, kurām ir tiesības ierosināt nekustamā īpašuma objekta noteikšanu, cita starpā, tas ir nekustamā īpašuma īpašnieks vai, ja tāda nav,

– tiesiskais valdītājs vai kadastra subjekts (24. panta pirmās daļas 1. punkts). Ievērojot minēto, pieteicēja ir tiesīga jebkurā laikā ierosināt kadastra datu aktualizāciju, iesniedzot dienestā būvju tiesisku iegūšanu apliecinošus dokumentus.

Papildus tiesa norāda, ka dienesta kompetencē neietilpst īpašuma tiesību atzīšana, proti, dienests ir tiesīgs vērtēt vien tam iesniegto dokumentu saturu un konstatēt, vai iesniegtie dokumenti ir pietiekami datu aktualizācijai vai reģistrācijai Kadastra informācijas sistēmā. Strīdi par nekustamā īpašuma piederību (no pieteikuma satura kopumā konstatējams, ka pastāv strīds par mantoto nekustamā īpašuma apmēru) ir risināmi civiltiesiskā kārtībā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu un 289.-291. pantu,
Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktiskās rīcības, Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā labojot datus par būvju ar kadastra apzīmējumiem /kadastra numurs A/ (šķūnis), /kadastra numurs B/ (šķūnis), /kadastra numurs C/ (saimniecības ēka) un /kadastra numurs D/ (šķūnis) piederības statusu no piederības statusa „pieder zemes īpašniekam" uz piederības statusu „piederība nav noskaidrota", atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Patmalniece